

Joan Ignazio Zulaika

Pilotari ohia

Kirola, gizartearen ispilu

■ Sukalde eta taberna-zuloetatik goool...! oihuen (Espainiaren alde, noski) oihartzunak isildu direnean, Frantziako Tour-rrada eta Joku Olinpikoen atarian, kirolaz blai baino itozorian gaudela esango nuke, J. Sarasuaren kirolzalis hegoaldis ez garenok, berderen.

Tarteka-marteka, entzuten dira kritikak kirolari lotutakoak, leun samarrak ordea: ETBk denbora gehiegi eskaintzen diola deporteari, edo ea non diren euskal selekzioak galdezka, esate baterako. Harritzen nau, ordea, zer kritika gutxi egiten zaion fenomeno kultural moderno honi, eta ondorioz, sortzen dituen kalteei buruz.

Kirola gizartearen ispilu bihurtzen da aro guztietan. Jatorriz, XIX. mendean Ingalaterran aktibitate fisiko batzuk kirol modernoan bilakatzen dira, futbola, rugbia edo atletismoa, besteak beste. Hain zuzen, Iraultza Industrialak eraginda ematen den pausua da. Garai hartako gizartearen balore berriak sartzen dira indarrean: araudiak, errekorren helburua, egalitarismoa, hots, oportunitate berdinak denentzat. Baina, kirola demokrazia eta progresorearen isladak izan beharrean, bide okerretik abiatuko da. Azkar asko, agintariak instrumentalizatu egingo dute fenomeno berria, oharturik zer nolako balioa zuen kontrol sozial gisa.

Halaber, faltsukeria galanta da esatea kirolak ongizatea ekarria duela munduan zehar, Herrien arteko anaitasuna suspertu edo arrazismoa ezabatzen laguntzen duela. Nazionalismo hegemonikoek kirola tresna moduan erabili dute akulturazio prozesua sakontzeko kultura autoktonoetan. Futbol Eurokoparen kasua, azke-

Faltsukeria galanta da esatea kirolak ongizatea ekarria duela munduan zehar, Herrien arteko anaitasuna suspertu edo arrazismoa ezabatzen laguntzen duela

nengo adibide: Espainia eta Frantzia ordezkartitza estatal artifizial baten inguruan hemen sortutako kontzientzia kolektibo faltsua bezain kaltegarria ikusi besterik ez. Hedabideetatik uholdea jasan beharraz gain, agerian geratzen da esatari eta jarraitzaile fanatikoaren nazionalismo harroputza, lotura primarioei atxekita. Artalde halakoa!

Aro berrian, arrazionalitate ekonomikoa medio, multinazionalen eskutik, industria erraldoi batean bihurtu da kirola mundua. Kontsumo gaia oro, kirolaria bera ere, objektua bilakatu da, burtsan kotizatzen den norbait (ala zerbait?), klausula zenbatekoa, balioa halakoa. Kleenex-en antzera, higatzen direnean zakarrontzira kondenaturik. Federazio eta klub gehienek ere, bost axola zaie gatzetxoek hezkuntza. Darwinismo gordinenean onenak hautatuko dituzte, haiekin espekulatzeko. Emaitzak behar baitira, dominak. Hedabideak, bitartean, merkatuaren mezulariak, bahituak, audientzia maila non, kamerak han, berdin zaborra baldin bada ere. Salmentak agintzen baitu, euskaraz nahiz erdaraz.

Tokitan geratu da Locke eta Rousseauk aldarrikatzen zuten hezkuntza orekatua, naturala: hezkuntza fisikoa eta intelektua uztartu berean, etorkizunari begira agintariak prestatzeko. Merkantilismoaren diktadurapen bizi gara, kirola morroi bihurturik. Panem et circenses aspaldiko esaldiak gaurkotasan osoa lortu du gaur egun ere. Hor goaz denok, zuzenean edo zapping-aren bidez, tropelean, korrika, izerdi patsetan, erlijio berria besarkatzera. Erremediorik gabeko artaldea. ■

Lontxo Oihartzabal

Alardeak eta eskubideak

Ez naiz ni hasiko Irungo emakumeei bertako festagiaren gizonen mailan agertzeko eta ospatzeko duten eskubidea zalantzan jartzen, are gutxiago eskubide hori ukatzen. Tradizioak tradizio dira; hori horrela da. Baina zenbat eta zenbat tradizio joan gara aldatzen eta egoera eta eskakizun berrietara egokitzeko? Kontaezinak azken hamarkadetan zehar!

Harritu, ordea, beste gauzatxo batek harritu eta harritzen nau gorabehera guzti honetan. Aitor dezadan ez naizela armazalea; ez naizela izan eta gaur ere ez naizela. Arma bidez lortutako eta lortu nahi diren konponbide guztiei beldur diedala. Armak gorrotatzen ditudala.

Badakit Irun eta Hondarribi aldean oso erroturik daudela bertako alardeak. Kosta egiten zait, ordea, armaz eta txispaz eskuratutako garaipen batez alardeatu beharra. Homo homini lupus esatera datorrit burura. Horretaz harro ote gaude, bada? Eta desgrazia horretaz alardeatu behar ote dugu? Tradiziok tradizio dira, eta bego hori horretan. Eta ezer errebindikatzen hasi eta horrelatsuko zerbait errebindikatzea are eta ulertezinagoa gertatzen zait niri gaurko egunean. Armen erabileraren aurkako intsumisio-giroa bazter guztietan hedatzen ari den honetan, garai bateko armen erabileraz harrotuko ote gara eta alardeatu beharra sumatzen ote dugu? Elkar iraintzera iritsi beharra ote zegoen horretarako? Hain oinarritzkoak ote ditugu tradizio horiek? Galderak, eta galderak, eta galderak!

J. L. Davant

... Bi txori!

Bai, Bosniako afera ederki badiatzen dute gure aurka. Ohiko etsaien aldeetik ez gaitu harritzen erasoak, beti horrela ibili baitira hitz joko maltzurretan. Min egiten diguna da gauza beren entzutea gure ustez adiskideak ditugun edo genituen batzuen ganik.

Berriki ETA nola IKren aurka mintzatu da orain arte gure laguna zen iparraldeko mediku bat, heren-munduzalea: borroka harmatuaren judikatze eskubidea du naski, baina padara horretaz baliatu da abertzale guzien sartzeko zaku berean, edozein laido erabiliz haien (eta beraz gure) aurka.

Illo beretik, ekologisten artean ere badago gero eta gehiago tristatzen gaituenik, alegia deus ez, bortizkeriaren gaitzesteko aitzaki eta estakurruan, euskaraz ere baliatuz ederki, baina eskua gordez izkutuan. Sare aski zabala erabiliz, edozein harrapa dezakete, borroka harmatuaren aurkakoak barne... Mingarriena da Serbiarrekin erkatzen gaituztela, hein batean Bosniarren zortea jasaiten dugularik. Huntzak bilgarroari: «buru handia!». Mirail eta ispiluz horni ditzagun, beren burua lehenik ikus dezaten.

L A P h I T Z A

